

ROZHOVOR

LADISLAV MONČEK

kvestor Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici

Ing. Ladislav Monček (1955) sa narodil v obci Plevník-Drienové v okrese Považská Bystrica. Maturoval na Strednej hotelovej škole v Piešťanoch (dnes Hotelová akadémia Ľudovíta Wintera). Vysokoškolské vzdelanie ukončil v roku 1979 v odbore cestovný ruch na Fakulte ekonomiky služieb a cestovného ruchu v Banskej Bystrici (FESCR). Hneď potom nastúpil na oddelenie obchodnej politiky Generálneho riaditeľstva družstevnej cestovnej kancelárie Tatratour v Bratislave. O dva roky sa stal riaditeľom krajského závodu Tatratour v Banskej Bystrici. Tu pôsobil v rokoch 1981 – 1992. Po zmene spoločenských pomerov v roku 1989 sa venoval podnikaniu – v roku 1992 založil cestovnú kanceláriu

Montravel so sídlom v Banskej Bystrici a bol riaditeľom Motela Černová pri Ružomberku (2000 – 2004). Súčasne pracoval ako člen správnej rady Slovenskej asociácie cestovných kancelárií v Bratislave (1993 – 2003). Podnikateľskú činnosť ukončil v roku 2006. Po vzniku vyšších územných celkov sa stal vedúcim odborom cestovného ruchu a kultúrneho dedičstva VÚC Banská Bystrica (2006 – 2010), súčasne členom krajského krízového manažmentu a Švajčiarskeho finančného mechanizmu pri Úrade vlády Slovenskej republiky. V rokoch 2012 – 2014 bol riaditeľom Oblastnej organizácie cestovného ruchu Stredné Slovensko. Od 1. januára 2015 je kvestorom na Univerzite Mateja Bela v Banskej Bystrici.

Pán kvestor, na Univerzite Mateja Bela pracujete už siedmy rok. Je teda načas predstaviť vás čitateľom časopisu univerzitnej knižnice, čo veľmi radi robíme.

▪ **Od vysokoškolských štúdií žijete a pracujete v našom meste, ale nie ste rodený Banskobystričan. Pochádzate z obce Plevník-Drienové na Považí, ktorá je tiež rodiskom prozaika, žurnalistu a neúprosného kritika bývalého režimu Dominika Tatarku¹. Ako jeden z mála Slovákov**

¹ *Dominik Tatarka* (1913 – 1989) – po štúdiu slovenského a francúzskeho jazyka na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave rozbehol sľubnú kariéru redaktora, scenáristu a spisovateľa do chvíle, keď v roku 1968 verejne protestoval proti okupácii Československa sovietskymi vojskami. Nesúhlas demonštroval vystúpením z komunistickej strany. Následkom boli strata zamestnania, vylúčenie zo Zväzu slovenských spisovateľov, sledovanie štátnou bezpečnosťou. Napriek tomu udržoval styky so zakázaným disidentským hnutím a tajne publikoval v samizdate. Ako jeden z mála Slovákov sa odvážil podpísať Chartu 77.

neváhal podpísať Chartu 77², čo v socialistickom režime znamenalo koniec jeho verejného a spoločenského uplatnenia. I keď vás od seba delila jedna celá generácia, poznali ste sa s ním osobne?

Áno, Dominik Tatarka býval iba pár domov od nás. Poznal sa dobre s mojím otcom, boli si generačne blízki. Z detstva si spomínam, ako sme mu my, malí chlapci, v lete cez prázdniny vynášali z domu do záhrady veľký a ťažký kuchynský stôl, aby tam písal a tvoril. Pamätám si, že mal vždy pri sebe veľa čistých papierov, ale aj fľaštičku slivovice, s ktorou sa mu vraj lepšie písalo. Privolávala múzy... aspoň tak to hovorieval. Toho, za čo bojoval, sa, žiaľ, nedožil. Zomrel v máji 1989, len pár mesiacov pred nežnou revolúciou. Od roku 1997 nesú základná škola a priľahlý park v obci na pamiatku spisovateľa jeho meno. Z úcty k rodákovi zriadili Plevničania pamätnú izbu a v parku umiestnili jeho bustu. Na odhalení pamätníka sa osobne zúčastnil jeho dlhoročný priateľ z disentu, dramaturg a prezident Václav Havel.

▪ Aj napriek obdivu a úcte k vášmu rodákovi ste sa podobnou cestou nevydali. Viac ako štúdium slovenčiny vás oslovilo štúdium odborného nemeckého jazyka na Strednej hotelovej škole v Piešťanoch. Škola si už od založenia (1946) získala výrazný kredit a povest'. V roku 1974 ste sa stali jej absolventom. Aké boli štyri stredoškolské roky?

Spomínaným rokom predchádzali, z rozhodnutia môjho otca, tri roky nekonečných súkromných hodín výučby nemčiny u Rakúšana Albrechta Adama. On nevedel po slovensky, ja po nemecky... ale dohovorili sme sa. Bola to tvrdá a drsná príprava. Kým kamaráti hrali futbal, alebo sa kúpali vo Váhu, ja som prázdniny-neprázdniny dvakrát do týždňa cestoval do Považskej Bystrice a drel nemčinu u prísneho starého pána. *Tréning* som ale ocenil hneď po príchode do Piešťan. Tu treba spomenúť, že škola síce vznikla v roku 1946, ale s ideou jej založenia prišiel už dávno predtým zakladateľ piešťanských kúpeľov Ľudovít Winter. Áno, piešťanské roky boli krásne a nezabudnuteľné. Priateľstvá, ktoré tam vznikli, sú doslova celoživotné. Piešťany, svetoznáme kúpeľné mesto, s obľubou navštevovali nielen rôzne osobnosti, ale aj bohatá arabská klientela.

2 Charta 77 – opozičná listina/petícia v normalizačnom Československu z 1. januára 1977 a nelegálne združenie občanov usilujúcich sa o rešpektovanie ľudských, občianskych a politických práv v období 1977 – 1992.

Tých všetkých sme ako študenti prestížnej školy obsluhovali v najlepších reštauráciách. Jazyková výbava bola nevyhnutnosť, vysoká úroveň obsluhy povinnosť a samozrejmosť. Svoje zručnosti sme si vyskúšali počas zahraničnej praxe v nemeckých hoteloch na ostrove Rujana a pri Čiernom mori v Bulharsku. Pracovali sme tam celé letá. Bol to úžasný komunikačný a kultúrny zážitok.

▪ Potom ale prišlo rozhodovanie sa, kam po maturite – prax alebo ďalšie štúdium? Hotelierstvo a služby cestovného ruchu sú ako dve strany jednej mince. Čo rozhodlo v prospech Banskej Bystrice a v nej sídliacej jedinej školy svojho druhu na Slovensku, atraktívnej Fakulty ekonomiky služieb a cestovného ruchu?

Už vo 4. ročníku prišla ponuka pracovať po maturite v Berlíne v Slovenskej kolibe. Bola to veľká výzva, vidina nezávislosti a finančnej samostatnosti. Ťažko jej bolo odolať. O tom, že budem ďalej študovať, rozhodol viac–menej otec. FESCR bola naozaj veľmi atraktívna s kvalitnou úrovňou štúdia. Pre dobre pripraveného absolventa piešťanskej hotelky bola prirodzeným pokračovaním. Otec i ja sme sa rozhodli správne. Neľutoval som. Fakulta mi ponúkla aj bonus – krásne mesto, ešte krajšiu prírodu a blízkosť národných parkov. Ako turista a priateľ prírody som sa práve tu a vtedy rozhodol, kde chcem žiť a pracovať.

▪ Po promócií v roku 1979 sa začal i vám ozajstný život. Rodinný aj pracovný. Nastúpili ste do cestovnej kancelárie Tatratour. Náhoda chcela, že to vyšlo práve v Banskej Bystrici. Náš región mal a má vždy čo ponúknuť domácim i zahraničným, v tom čase prevažne nemecky hovoriacim turistom.

Spoločenský odmäk a uvoľnenie v 60. rokoch priali aj cestovnému ruchu. Družstevná cestovná kancelária Tatratour, s pôsobením výlučne na Slovensku, bola založená v roku 1969 (patrila Spotrebnému družstvu JEDNOTA, dnes COOP). V trhových podmienkach socialistického hospodárenia predstavovala zdravú konkurenciu a zdravý boj o klienta s tradičnou štátnou cestovnou kanceláriou Čedok. Rozdiel bol v tom, že tolerovala individuálny prístup a nové obchodné metódy, čo som, samozrejme, vítal. Javili sa liberálnejšie, menej zošňurované a vedúcim pobočiek poskytovali väčšiu nápaditosť v obchodovaní, to znamená, že neboli odkázaní iba na predaj zájazdov z katalógu. Výsledkom bol prirodzene vyšší zisk

pre pobočku i celý podnik. Začínal som na generálnom riaditeľstve, kde som zotrval dva roky. Náhoda chcela, že sa uvoľnilo miesto riaditeľa v pobočke, a dokonca priamo v Banskej Bystrici! Osud? Neváhal som ani chvíľu a ihneď som nastúpil. Vďaka spomínanej obchodnej politike a mojím *voľným* rukám v obchodovaní a získavaní klientely sme už o dva roky naše výkony vytiahli na špičku vo firme a priniesli zisk sebe i jej. Stalo sa, že banskobystrická cestovná kancelária Tatratour bola v 80. rokoch tak úspešná, že sa v rebríčku siete tridsiatich troch pobočiek po celom Slovensku umiestňovala vždy v prvej päťke.

▪ **Pomery v Československu sa po roku 1989 radikálne menili aj v cestovnom ruchu. Šikovným, odvážnym a invenčným sa núkali priam neobmedzené možnosti. Podnikania sa chopili odborníci i nadšenci bez praxe. Zakladali desiatky nových cestovných kancelárií. Trh sa sýtil, ponuky sa hrnuli a konkurencia rástla. Ani vy ste podnikateľskému lákadlu neodolali. Odborné vzdelanie a roky praxe z družstevnej cestovnej kancelárie ste zúročili v založení súkromnej cestovnej kancelárie Montravel a vo vedení Motela Černová pri Ružomberku.**

Áno, ihneď, ako to bolo možné, som si v roku 1992 založil vlastnú cestovnú kanceláriu Montravel. Ponúkal som návštevu baníckych miest a lokalít spojených s nemeckým stredovekým osídlením Slovenska. To priťahovalo predovšetkým nemeckú klientelu. Program sa volal *Alte deutsche Sprachgebiete in der Slowakei* a zahŕňal návštevu slovenských perál v nemeckých jazykových ostrovoch – Spiš, Kremnicu, Banskú Štiavnicu, Banskú Bystricu. Potom som zmenil stratégiu a pretavil rodinnú lásku k poľovníctvu do obchodu a organizácie devízových poľovačiek pre klientov zo západnej a severnej Európy. Pre slovenských turistov som desať rokov ponúkal a úspešne predával grécky trh. Klienti, najmä rodiny s deťmi, mali možnosť spoznať za naozaj priateľské ceny Olympskú riviéru, kúpať sa v Egejskom mori, hľadiť na zasnežený bájný Olymp, prípadne i naň vystúpiť. Všetko sa ale s príchodom internetu skončilo. Kamenným cestovným kanceláriám odzvonilo. Montravelu a môjmu podnikaniu tiež.

▪ **Cestovnému ruchu v jeho rôznych modifikáciách ste ale zostali verný i naďalej. Po vzniku vyšších územných celkov ste pracovali**

ako vedúci odboru cestovného ruchu a kultúrneho dedičstva (2006 – 2010) Banskobystrického samosprávneho kraja.

Presne tak. V roku 2006 som opäť riešil dilemu, čo ďalej. Podnikať v cestovnom ruchu a čeliť internetovej konkurencii bola stále ťažšia a priam sisyfovská práca. Odrazu prišla ponuka od župana Banskobystrického samosprávneho kraja Milana Murgaša viesť nový odbor cestovného ruchu a kultúrneho dedičstva. To ma oslovilo. Urobili sme súpis všetkých zaujímavých technických pamiatok a prírodných

krás, čo kraj ponúkal. V závere sme stavili na už overený jedinečný potenciál – na banícku tradíciu stredného Slovenska. Zrodil sa predajný produkt! Ale ako ho spropagovať? Tak sa stalo, že práve Banskobystrický samosprávny kraj ako prvý vybudoval jednotný grafický systém informačných navigačných tabúl hnedej farby určený najmä mototuristom. Postupne sa užitočné a praktické tabule rozšírili po celom Slovensku. Vyplnili sme tak biele miesto turizmu na mape krajiny.

▪ **Po skončení pôsobenia na VÚC ste nastúpili na post riaditeľa Oblastnej organizácie cestovného ruchu Stredné Slovensko (2012 – 2014) a prakticky ste pokračovali v začatom diele, t. j. v rozvoji montánnej turistiky³. Finančne a logisticky ste podporili unikátny turistický produkt cestovného ruchu *Barborská cesta*. Môžete nám ho predstaviť?**

V Nemecku, Rakúsku aj v Čechách už dávno funguje dobre rozvinutý montánný turizmus. To nás inšpirovalo. Veď práve náš kraj patril v rakúsko-uhorskej monarchii k lídrom vo vyťaženosti a vývoze drahých kovov do sveta! Pútnická Barborská cesta, nazvaná podľa patrónky baníkov sv. Barbory, je originálna propagácia kraja. Je to na Slovensku jedinečný a stále bezkonkurenčný produkt cestovného ruchu. Zviditeľňuje stredoveké kráľovské mestá na strednom Slovensku, ich banícku tradíciu, pamätihodnosti a prírodu

³ Montánný alebo banský turizmus je súčasťou relatívne mladého druhu turizmu – geoturizmu. Spája sa s poznávaním krajiny v zmysle jej geologického dedičstva a banských tradícií.

Kremnických a Štiavnických vrchov. Cestu tvorí horský okruh turistických chodníkov spájajúci medenú Banskú Bystricu, zlatú Kremnicu, striebornú Banskú Štiavnicu, pokračuje Pustým hradom nad Zvolenom a končí v mieste východiska, pri bystrickom barbakáne. Turista-pútnik, ktorý sa rozhodne prejsť pešo celý okruh (186,2 km), minie dvadsaťdeväť zastavení. Číslo symbolicky predstavuje vek, v ktorom podľa legendy Barbora umrela mučeníckou smrťou. Turista zbiera na vybraných miestach pečiatky do pasu pútnika. Po absolvovaní trasy získa na pamiatku odznak, certifikát a pamätnú medailu. Keďže cesta je viacdenná, môže využiť miestnu infraštruktúru, prenocovať v penziónoch a občerstviť sa v reštauráciách po celej trase. To je ekonomická pridaná hodnota projektu. Primárna je ale športová a spoznávacía. Veď Múzeum mincí a medailí či najstaršia sedemstoročná a stále funkčná Mincovňa v Kremnici, renesančné námestia bankských miest, zámky, hrady, štiavnické tajchy, dedičné štôlne, kaplnky a i. hovoria samy za seba. Veru, je sa čím pochváliť! Etymológovia uvažujú, že slovo dolár pochádza zo slova toliar. No a striebornými kremnickými toliarmi sa v monarchii predsa platilo aj na našom území. No, nie sme my svetoví?

- **Keď sa v novembri 2014 stal novým rektorom Univerzity Mateja Bela Vladimír Hiadlovský, vybral si do funkcie kvestora vás. Asi nebolo jednoduché opustiť svet cestovného ruchu a preskočiť do módu ekonomického riadenia verejnej školskej inštitúcie. Napokon, dlhoročné skúsenosti s vedením, organizáciou a ľudskými zdrojmi ste mali, a to rozhodlo. Ponuku ste prijali. Priblížte nám po šiestich rokoch práce bežný pracovný deň kvestora univerzity.**

Po mojom nástupe do funkcie pred šiestimi rokmi sme sa s rektorom Vladimírom Hiadlovským dohodli na štyroch základných strategických úlohách, ktoré som ako kvestor povinný plniť – v maximálnej miere realizovať energetickú úsporu, dohliadať na vysporiadanie majetkovoprávných vzťahov UMB s externým prostredím, rozvíjať, modernizovať a budovať pracovné univerzitné prostredie vo vzťahu k zamestnancom a študentom, zabezpečovať maximálnu možnú mieru financií z mimorozpočtových zdrojov.

Treba k tomu pripočítať dennú agendu pre zhruba 1 100 zamestnancov v dvadsiatich deviatich budovách univerzity po celom meste.

▪ **Skončením roka 2020 vypršal päťročný Dlhodobý zámer Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici na roky 2015 – 2020. V rámci modernizácie univerzitného prostredia bola v dlhodobom zámere zakomponovaná aj príprava a realizácia projektu rozvoja infraštruktúry univerzitnej knižnice. O čo konkrétne išlo a do akej miery sa zamýšľaný projekt za uplynulých päť rokov podarilo naplniť?**

Projekt, na ktorý sa pýtate, úzko súvisí so stále neukončeným právnym sporom o budovu rektorátu, o ktorú sa uchádza pôvodný majiteľ, spoločnosť YMCA. V prípade ukončenia sporu v náš neprospech sme pripravili projekt na vybudovanie sídla rektorátu na našom pozemku na Tajovského ulici 51. Neuvažovali sme pritom o samostatnej budove, ale o združenej stavbe, t. j. o sídle rektorátu a univerzitnej knižnice v jednej budove. V doterajších dvoch súdnych sporoch sme zatiaľ skončili priaznivo a budova rektorátu nám zostáva. Naše rozhodnutie týkajúce sa univerzitnej knižnice sme prehodnotili. Rozhodli sme sa pre alternatívu nadstavby dvoch poschodí nad súčasnou univerzitnou knižnicou na Tajovského 51. Ako prvý krok sme dali vypracovať statický posudok, ktorý spĺňa dané stavebné podmienky. V ďalšom kroku nasledovalo vypracovanie projektovej dokumentácie, ktorej odborné pripomienkovanie od konečného užívateľa už prebehlo. V minulom roku sme podali žiadosť o stavebné povolenie na odbor výstavby pri Mestskom úrade Banská Bystrica. Čakáme na jeho schválenie v zákonnej lehote do 25. februára 2021. Po ňom bude nasledovať verejné obstarávanie na dodávateľa diela a samotná realizácia stavby. Tolko termíny. Čo sa týka financovania stavby, zdroje na prvú etapu sú už vyčlenené. Teoreticky aj dokumentačne sme pripravení. Ostáva len veriť, že vzhľadom na súčasnú pandemickú situáciu sa už projektu nič nepredvídané nepostaví do cesty.

▪ **Aké iné rekonštrukcie a opravy čakajú našu univerzitu v roku 2021?**

Paralelne s projektom univerzitnej knižnice plánujeme riešiť aj havarijný stav budovy filozofickej fakulty a fakulty prírodných vied.

Dokončujeme zateplenie internátu ŠD3 na Tajovského ulici a plánujeme vymeniť osem výtahov, ktoré sú už na hranici životnosti. Chceme začať s rekonštrukciou atletického štadióna na Tajovského ulici, kde sa nám už časť financií podarilo zabezpečiť zo Slovenského atletického zväzu.

▪ **Na záver úplne jednoduchá otázka. Ako a kde po tom množstve úloh, práce a cestovania najradšej relaxujete?**

V lese a v tichu. Les je krásny vždy, v každom počasí a v každom ročnom období. Upokojuje ma. Aj keď prší alebo sneží. Som veľký a celoživotný milovník prírody. Pochádzam z rodiny, v ktorej sa už jedno celé storočie pestuje tradícia poľovníctva. Som na to hrdý. Rád by som toto dedičstvo odovzdal a posunul tak štafetu i na svojich vnukov.

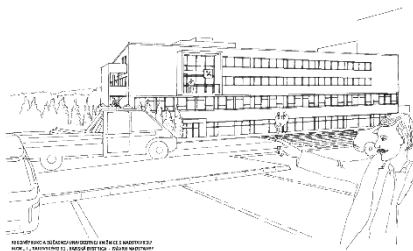
Pán kvestor, na prahu nového roka vám prajem veľa síl, energie a odvahy na správne rozhodnutia.

Ďakujem vám za príjemný rozhovor.

Vizualizácia rekonštrukcie súčasnej univerzitnej knižnice s nadstavbou na Tajovského 51

Súčasný stav

Návrh nadstavby

Rozhovor bol autorizovaný.
Pripravila Greta Kazimírová.
Foto: súkromný archív autorky